

Bilbao, Kristina, Ane Odria, Ane Berro, Josu Landa
& Beatriz Fernández (ed.). 2022. Euskara Bariazioan / Basque in Variation (BiV) (3. arg.).
UPV/EHUko Argitalpen Zerbitzua.
[Interneten eskuragarri <https://basqueandbeyond.ehu.eus/biv/?h=eu>].
ISBN: 978-84-1319-456-1.
data: 2024-10-03

vii.6. *Bait-* perpaus osagarrietan: *bait-* (v -(e)la

)

Egilea: Irati Huarte

Nola aipatu: Huarte, Irati. (2022). *Bait-* perpaus osagarrietan: *bait-* (v -(e)la) . In Bilbao, Kristina, Ane Odria, Ane Berro, Josu Landa & Beatriz Fernández (eds.), *Euskara Bariazioan / Basque in Variation (BiV)* (3. arg.). UPV/EHUko Argitalpen Zerbitzua. [Interneten eskuragarri: <https://basqueandbeyond.ehu.eus/biv/?o=chapters&id=7&e=42&h=eu>]. ISBN: 978-84-1319-456-1.

Gako-hitzak

erlatiboak, konplementatzailea, menderakuntza, perpaus osagarriak

Deskribapena

Euskaraz, oro har, perpaus osagarri faktiboetako burua *-(e)lamorfema* izan ohi da (Euskaltzaindia 1999: 46):

(1)	Hau	da	haren	abantailik	handiena,	ez	duela	asko
	hau	da	haren	abantaila.PRTV	handiena	ez	(3ABS).edun.3ERG.ELA	asko
	gastatzen							
	gasta.IPFV							

Dena den, ekialdeko hizkeretan *-(e)lakonplementatzailearen ordezbait-*morfema agertzen ahal da mota honetako perpaus osagarrietan. Gainera, perpaus osagarri hau erakusle baten bidez azaldu ohi da perpaus nagusian (Lafitte 1979 [1944]: 405):

(2)	Hau	da	haren	abantailik	handiena,	ez	baitu
	hau	da	haren	abantaila.PRTV	handiena	ez	BAIT.(3ABS).edun.3ERG
	ainitz	xahutzen					
	anitz	xahutu.IPFV					

Banaketa dialektala

Gaur egun, *bait*-morfemaren funtzio nagusia kausazko perpausak sortzea izan arren (Artiagoitia 2003: 648; Euskaltzaindia 2005: 181), Euskal Herriko Iparraldeko hizkerek perpaus faktiboetarako erabili ohi dute (Euskaltzaindia 1999: 79). Erraterako, honako adibidea biltzen du Irizarrek (1997: 338) 1993an Bidarteko (Lapurdi) adineko gizon baten ahotan:

(3)	Eta	zúk	erran	duzuná,	be(h)ár	ba,	baizú	(badakizu),	öái	hártzen	baituzté
-----	-----	-----	-------	---------	---------	-----	-------	-------------	-----	---------	----------

Datu-basearen emaitzak

Euskaltzaindiak (1999: 80) dioenez, Iparraldeko hizkeren ezaugarria litzateke *bait*-perpaus osagarrietan erabiltzea, baina egun kausazkoak egiteko erabiltzen denez nagusiki, ez litzateke harrigarria izanen ekialdeko euskalkietan ere *-(e)laizatea*. Emaitzekin hasteko, alde batetik, nafarreraz eta nafar-lapurteraz mintzatzen diren elkarrizketatu batzuek *bait*-osagarritzat darabilte. Hain zuzen, Nafarroan, Baztan inguruan eta Orbaizetan *baiten* erabilera hau lekukotzen da, baita Lapurdiko Larresoro eta Ziburu herrietan ere.

Bertze alde batetik, Arbizu, Goizueta, Mezkiritz eta Urdiain herri nafarretako hiztunek *-(e)la* morfema nahiago dute, Oragarreko (Behe-Nafarroako) inkestatuak bezala. Ekialdeko hizkerekin bukatzeko, Zuberoan ere *-(e)lalekukotzen* da. Azkenik, orain arte errandakoa kontuan hartuz espero genuen bezala, Hegoaldeko bertze euskalkietan ez *dabait*-morfema perpaus osagarri faktiboetan agertzen, *-(e)labaizik*.

Aipamenak

Artiagoitia, Xabier. 2003. «Complementation (noun clauses)». In José Ignacio Hualde and Jon Ortiz de Urbina (eds.), *A grammar of Basque*. Berlin: Mouton de Gruyter. 634-711.

Euskaltzaindia. 1999. *Euskal gramatika. Lehen urratsak - V. Mendeko perpausak 1*. Bilbo: Euskaltzaindia. [Reprinted in Euskaltzaindia. 1991]

Euskaltzaindia. 2005. *Euskal Gramatika. Lehen urratsak VI. Mendeko perpausak-2*. Bilbo: Euskaltzaindia.

Irizar, Pedro. 1997. *Morfología del verbo auxiliar labortano (estudio dialectológico)*. Iruñea:

Euskaltzaindia & UPV/EHU.

Lafitte, Pierre. 1944. *Grammaire Basque (Navarro-Labourdin Littéraire)*. Baiona: Librairie Le Livre.

[Reprinted in 1979. Donostia: Elkar]

eman ta zabal zazu

Universidad
del País Vasco

Euskal Herriko
Unibertsitatea

